

**SECTION 3. CIVIL LAW AND CIVIL PROCEDURE.
FAMILY LAW**

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-526-6-8>

LEGAL REGULATION OF LEGAL PRACTICE IN CROATIA

**ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ АДВОКАТСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ
В ХОРВАТІЇ**

Mozhaikina O. S.

*PhD in Psychology, Associate
Professor,
Associate Professor of the Department
of International, Civil and Commercial
Law, Lawyer
State University of Trade and
Economics
Kyiv, Ukraine*

Можайкіна О. С.

*кандидат психологічних наук,
доцент, доцент кафедри
міжнародного, цивільного
та комерційного права, адвокат
Державний торговельно-економічний
університет
м. Київ, Україна*

Koliada S. V.

*secretary of court sessions
Pechersk District Court of Kyiv
Kyiv, Ukraine*

Коляда С. В.

*секретар судових засідань
Печерський районний суд міста
Києва
м. Київ, Україна*

Lishchuk O. V.

*Senior Lecturer of the Department
of International, Civil and Commercial
Law, Lawyer
State University of Trade and
Economics
Kyiv, Ukraine*

Ліщук О. В.

*старший викладач кафедри
міжнародного, цивільного та
комерційного права, адвокат
Державний торговельно-економічний
університет
м. Київ, Україна*

Інститут адвокатури є одним із трьох основоположних елементів забезпечення верховенства права в демократичному суспільстві, основною метою якого є здійснення ефективного захисту прав і свобод людини. Для забезпечення належного захисту прав та основних свобод людини, користуватися якими можуть усі, незалежно від того, чи є ці права економічними, соціальними, культурними, громадянськими чи

політичними, потрібно, щоб кожна особа мала доступ до правової допомоги, яку надають адвокати [1, с. 31].

Професія адвоката є регульованою, що означає наявність відповідної нормативно-правової бази [2, с. 72].

В Хорватії інститут адвокатури має багатовікові традиції, які сягають своїм корінням ще у XIII століття. Вважається, що першим історичним документом, в якому є згадка про адвокатів (хорватською *odvjetnici*), є Вінодольський закон (1288 р.).

Перші письмові закони, які регулювали повноваження та обов'язки адвокатів були прийняті у 1769 та 1804 роках. У 1852 р. королівським урядом Австро-Угорщини було прийнято так званий Штриховий кодекс, який визначав, що міністр юстиції (пізніше – королівський уряд Хорватії) призначає адвокатів та визначає їх посаду. Необхідними умовами для призначення на посаду були ступінь доктора права та успішне складання адвокатського іспиту і, на додачу, три роки адвокатської практики. Кількість юристів була обмеженою.

У XX столітті адвокатська діяльність врегульовувалась Законом про адвокатів (1929 р.). Зазначений закон заснував вісім автономних адвокатських асоціацій, однією з яких була Хорватська асоціація адвокатів. Відтоді будь-яка особа, яка могла довести, що вона відповідає вимогам законодавства, мала право на внесення своїх даних до Довідника адвокатів при кожній адвокатській колегії без необхідності додаткового погодження з державними органами. Умови, в переважній більшості, були такими ж, що й зараз: правнича освіта, проходження стажування та успішне складання адвокатського іспиту.

На даний час адвокатська діяльність врегульована низкою нормативно-правових актів. У першу чергу варто звернути увагу на Конституцію Хорватії, в якій визначено (стаття 27), що адвокатура є самостійною та незалежною службою, яка надає кожному правову допомогу відповідно до закону [3].

У 1994 році хорватським парламентом було прийнято Закон про адвокатуру (далі – Закон), який регулює питання щодо організації та діяльності адвокатури. Зокрема у зазначеному законі визначено, що адвокат може здійснювати адвокатську діяльність самостійно, у спільній конторі (бюро) або в адвокатській фірмі (ст. 4) [4].

На відміну від Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність», в хорватському законі про адвокатуру визначено, що професори та доценти правничих дисциплін в університетах Хорватії можуть надавати юридичні консультації та висновки за плату. При цьому Закон встановлює обмеження для зазначених осіб щодо надання

інших видів правової допомоги. Зокрема професорам та доцентам забороняється складати документи (договори, заповіти, заяви тощо), а також позови, звернення, клопотання та інші подання, оскільки така робота не відноситься до консультацій та надання висновків.

Відповідно до Закону органом адвокатського самоврядування є Хорватська адвокатська палата. Всі адвокати, які здійснюють свою діяльність на території Хорватії, повинні бути членами зазначеної адвокатської асоціації. Відповідно до Статуту (стаття 4) Хорватська адвокатська палата сприяє розвитку адвокатури як незалежної служби, яка забезпечує надання правової допомоги фізичним та юридичним особам у реалізації їх прав та законних інтересів. Палата веде реєстр адвокатів, стажистів, спільних адвокатських контор, а також реєстр іноземних адвокатів із юридичною адресою держав-членів Європейського Союзу.

На відміну від України, в Хорватії діє більш розгалужена система органів адвокатської палати, яка складається з: асамблеї, конференції, правління, виконавчої ради, президента, наглядової ради, зборів, дисциплінарного трибуналу, дисциплінарного суду, вищого дисциплінарного суду та дисциплінарних рад.

Цікавим для даного дослідження є й обов'язкове страхування професійної відповідальності адвокатів за шкоду, яку він може завдати третім особам, під час здійснення адвокатської діяльності.

Звертаємо увагу, що в Україні наразі страхування адвокатської діяльності носить добровільний характер. За переконанням К.Ю. Кармазіної та М.Ю. Фурсової страхування професійної відповідальності адвоката є важливим як для клієнтів, так і для адвокатів, адже захищає клієнтів від ризику отримання неякісних послуг, а адвокатів – від надмірних витрат у разі допущення ними професійних помилок. Вчені визначають, що даний вид страхування сприяє підвищенню довіри громадськості до адвокатської професії загалом [5, с. 69].

Не можна оминати увагою той факт, що адвокати Хорватії зобов'язані подати до Хорватської адвокатської палати копію страхового полісу та повідомляти про будь-які зміни, що відбуваються під час страхування, протягом 8 днів з дати укладення страхового договору або з дати виникнення змін. Крім того Закон визначає мінімальну страхову суму для кожного адвоката, яка становить 800 000 кун за страховий випадок без обмеження кількості справ [4].

Корисним для вітчизняної практики є й нормативні вимоги щодо особи, яка може займатися адвокатською діяльністю та може бути внесена до Реєстру адвокатів. Так, на відміну від українського

законодавства, в хорватському законі про адвокатуру визначено, що право на внесення до Реєстру адвокатів має особа, яка: є громадянином Хорватії або громадянином держави-члена ЄС, або іншої держави, яка підписала Угоду про Європейський економічний простір; є придатною за станом здоров'я до адвокатської діяльності, має вищу правничу освіту; має стаж роботи на посаді стажиста в юридичній конторі (суді, прокуратурі, у нотаріуса) не менше трьох років, або не менше 4 років на інших юридичних посадах; склала адвокатський іспит у Хорватії; не притягувалася до кримінальної відповідальності; не виконує завдань, несумісних з адвокатською діяльністю; уклала договір страхування відповідальності; має обладнання та приміщення, необхідні та придатні для надання правових послуг; склала іспит на знання Кодексу адвокатської етики та тарифів на відшкодування витрат за роботу адвоката. Як видно з наведеного, вимоги, які висуваються до адвокатів ширший у порівнянні з українським законодавством. Зокрема, це стосується вимог щодо стану здоров'я, наявності приміщення та обладнання, а також складання не лише кваліфікаційного іспиту, а й іспиту на знання етичних основ та встановлених тарифів на адвокатські послуги.

Література:

1. Можайкіна О. С. Міжнародно-правове регулювання адвокатської діяльності. *Зовнішня торгівля: економіка, фінанси, право*. 2020. № 3. С. 26–34.
2. Можайкіна О. С., Кононець О. М., Лішук О. В. Етичні аспекти взаємовідносин адвоката з органами судової влади. *Тенденції розвитку юридичної науки та освіти України в контексті євроінтеграції: матеріали конференції*, м. Ченстохова, Республіка Польща, 1–2.11.2023 р. С. 71–74.
3. Ustav Republike Hrvatske. Narodne novine. №№ 56/90, 135/97, 8/98, 113/00, 124/00, 28/01, 1/01, 55/01, 76/10, 85/10, 05/14. URL: <https://www.zakon.hr/z/94/Ustav-Republike-Hrvatske>
4. Zakon o odvetništvu. Narodne novine . № 09/94, 117/08, 50/09, 75/09, 18/11, 126/21. URL: <https://www.zakon.hr/z/176/Zakon-o-odvetni%C5%A1tvu>
5. Кармазіна К. Ю., Фурсова М. Ю. Страхування адвокатської діяльності в Україні: бути и не бути? *Правова держава*. 2018. № 30. С. 65–73.